

nimaš veljavnega živinskega potnega lista. Sodišče bi bilo moralo torej izreči obsodbo po §-ih 8 in 45 z. o živinskih kužnih boleznih, čeprav je državni pravdnik ni predlagal izrecno (§-a 262 in 267 kaz. pr. reda).

Bilo je torej v tem obsegu ugoditi na št. 9 *lit. a*) §-a 281 kaz. pr. r. sloneči ničnostni pritožbi in razsoditi kakor navedeno. —

—č.

Zemljeknjižni ali zemljiškoknjižni zakoni?

V razgovor podaja dr. Ed. Volčič.

Sestaviti in urediti mi je določila o zemljiških knjigah slično kakor je v dosedanjih zvezkih »Pravnikove« zbirke podana drugovrstna pravna tvarina. Tudi pri tem delu je posebno važnih dvoje točk: 1. vsebina in obseg knjige; 2. enotnost pravniške terminologije.

Kar se tiče prvoomenjene točke, mislim, da potreba ne zahteva samo občnega zemljeknjižnega zakona, temuč tudi vse druge državne in deželne (o napravi knjig i. t. d.) zakone, ukaze in razpise, ki so v bistveni zvezi z navedenim glavnim zakonom, to pa še posebno, kolikor jih je uporabljati na šlovanskem jugu cislitvijske državne polovice. Zakon o napravi zemljiških knjig naj bi se navelo dobesedno le za eno kronovino, glede drugih nas se tikajočih kronovin pa bi se navelo le dotične razlike. Za Dalmacijo bi se iste odredbe natisnilo v hrvatskem izvirniku.

Pod črto se poda važna odločila najvišega sodišča, katerih pa ne bode toliko kakor v zadnjem (IV.) zvezku »Pravnikove« zbirke, ker so načela o predpisih zemljiške knjige starejša, torej ugotovljena že trdneje, kakor načela o civilnopravnih zakonih.

Enako bode spraviti v knjigo najvažnejša veljavna določila o razvidnosti zemljarskega katastra, o razdelbi in zložbi zemljišč, o konverziji hipotekarnih terjatev i. t. d. Isto velja o predpisih za železniške in rudarske knjige ter za knjige o zemljiščih z nafto, tako da bode zbrana tvarina o sodnih javnih

knjigah sploh. Naslov bi se torej tudi lahko glasil: Knjižni zakoni (kakor v českih izdajah »knihovni«) in ne samo »zemlje- ali zemljiškoknjižni zakoni.«

Vzlic temu pa ta zvezek »Pravnikove« zbirke ne more biti in ne bode tako obsežen kakor je IV., ter nikakor ne bode presegal 40 tiskanih pol. —

V drugi poudarjeni točki — enotni pravniški izrazi — je pa odločitev težavnejša kakor v prvi. V pravnih izrazih, tudi v glavnih in načelnih, namreč ne soglašajo niti avtentična slovenska besedila deželnih zakonikov za Goriško, Kranjsko in Štajersko, niti oficijalni slovenski prevodi državnega zakonika, odkar je bil natisnjen l. 1871. Levstikov prevod občnega zemljeknjižnega zakona, pa dokler je izšla drja. Babnika »Pravna terminologija«.

Mislim, da treba knjigi ne samo enotnega sedanjega pravopisa, temuč tudi enotne pravne terminologije vsaj glede bistvenih pravnih pojmov. Enotna poprava različnih takih izrazov je tem nujnejša, ker so nekateri očitno napačni in ker bodi knjiga v bodoče vodilo ne samo pravnikom temveč vsakomur, ki ima posla v teh stvareh.

Prav zato pa sem mnenja, naj se označena popravila sprejme v besedilo zakonov, ne pa v kake opomnje pod črto. Besedilo, ki se tiska v večjem tisku, mora biti točno, ker se rabi največ in na prvem mestu, naj torej ne bega čitatelja. Nasprotno naj se drugotne ali celo napačne izraze prvotnega besedila poočiti v opomnjah pod črto, kolikor se jih radi pogoste rabe ni že označilo skupno na posebnem mestu, morda v predgovoru. Slično bi bilo v bodoče preurediti izišle zvezke »Pravnikove« zbirke in bi bilo morda kake netočne izraze prvotnih prevodov s potrebno opozoritvo pod črto pustiti le tedaj, kadar bi izrazom, ustanovljenim na novo, nastalo kako dvoumje. Tega pa se ni posebno bati pri knjižnih zakonih, ki imajo z večino le oblikovna navodila, ne pa stvarnih. Vsekakor se da opravičevati tudi nespremenjeni sprejem prvotnega besedila s primernimi opomnjami oziroma popravki pod črto, a kakor mislim, bi taka izdaja ne bila tako rabna kakor zgoraj opisana.

Naj se o tem izrečejo naši pravniki!

Med vsemi določbami o zemljeknjižnih zakonih je seve najvažnejši občni zemljeknjižni zakon od 25. julija 1871 drž.

zak. št. 95. Ta zakon kakor tudi sovrstni drž. zak. št. 96 in pa navodilo prav. ministrstva od 12. jan. 1872 št. 5. drž. zak. je prevel sam France Levstik; ni torej treba poudarjati, da je prevod izvrsten, da se ga večinoma čita kakor izvirnik in da veje iz njega zdravi vonj domače zemlje. Vendar tudi pri tem prevodu se je iz prej navedenih razlogov pomeniti o obstoju ali premembi nekaterih strokovnih izrazov.

Že o naslovu zakona se je odločiti, ima li za Grundbuch- ostati zemljeknjižni ali ima stopiti zemljiškoknjižni.

Drugi Slovani so si stvar olajšali in navadno niti ne rabijo pridevnika, ampak govore opisovalno, n. pr. Čehi: »o knihách pozemkových« ali »gruntovnich«, Malorusi: o »gruntovih (pozemeljnih)«; Hrvati pravijo: zak. gruntovnički, vendar navadno tudi opisujejo n. pr. zakon o zemljišnih knjigah. Deželni zakonik (Pokrajinski list) za Dalmacijo rabi v dotičnih zakonih za Grundbuch pač samostavnik zemljištnik in iz njega izvedeni pridevnik »zemljiš(t)nički«.

Pri nas se je rabilo približno do izida Pravne terminologije drja. Babnika le »zemljeknjižni« in to ne samo v prevodih drž. zakonika, temuč tudi po vseh deželnih zakonikih, od tedaj pa se je sprejelo »zemljiškoknjižni«. Poslednji izraz je vsekakor doslednejši, ker se pri nas rabi le »zemljiška«, ne pa »zemeljska« ali zemeljna (podzemeljna) knjiga, vendar dvomim, da bi bilo tej doslednosti žrtvovati prvotni, zdi se mi, krepkejši in očitno blagolasnejši izraz. Podlaga temu izrazu je »zemlja« in »knjižiti«. Zemlja nima le splošnega, širšega pomena, ampak prav tisti, za kateri rabimo v zakonu »zemljišče«, Narod je govoril in govori: imam dosti zemlje, pol zemlje. sem polzemljak, nasprotno pa ni čuti besede »zemljišče«, bodisi samo o sebi ali zloženo. To je razvidno tudi iz Pleteršnikovega slovarja. Zemljeknjižni zakon je tedaj tisti, ki določa, kako se zemljo vknjižuje, kako se knjiži. Menim torej, da ostaneti v rabi lahko obe besedi: zemljišče in zemljeknjižen, ne samo, ker sta se popolno vživili, ampak ker sta nekako sankcionirani po izvirnikih vseh slovenskih deželnih zakonikov. Enako se tudi nihče ne upira vzporedni rabi pridevnika »sodni« (Gerichts =) in samostavnika »sodišče« (Gericht).

Slično bi bilo v teh prevodih morda pridržati »ročišče« za sedaj navadni narok, ne samo ker je pravilnejši, ampak ker ostaneta lahko oba kakor sta v Nemcih: Tagfahrt in Tagsatzung.

Ravnotako bi bilo v teh prevodih rabljeno probeležbo premeniti samo v predbeležbo poleg sedaj sprejete predznambe, ter ohraniti zabeležbo mesto sedanje zaznambe, ker sta oba izraza popolno pravilna in umljiva in ker se jih rabi tudi v hrvatski terminologiji, dasi »beleg« ni slovanskega izvira.

V teh prevodih pa preostaja še mnogo izrazov, za katere se seveda ne morem zavzemati tako kakor za prej navedene.

Tako se za Grundbuchskörper glasi sicer »knjigo vpisna stvar« bolje kakor »zemljeknjižno telo«; ta termin je v deželnih zakonikih, razen v goriškem, kasneje v državnem zakoniku in tudi v dr. Babnikovi terminologiji; toda Levstikov izraz zemljeknjižna stvar je širši, kakor ga hoče zakon. Knjigovpisna stvar je lahko tudi vsak vpis v zemljiško knjigo, zakon pa hoče označiti le pojem za ozemeljsko sestavino dotičnega vložka.

Hrvatski prevod in že ukaz prav. ministrstva od 15. dec. 1855 drž. zak. št. 222, s katerim se je uvelo na Ogrskem zemljeknjižni red, veljaven še danes v Trojedni Kraljevini, imata za rečeni pojem izraz »stvarnost gruntovnička«, ki morda ni slab, in dalmatinski deželni zakon ima gotovo še bolje izraženo »zemljišničko biče«, ¹⁾ vendar mislim, da bi pri nas ne kazalo sedaj menjevati že vdomačenega izraza »zemljeknjižno telo«, kakor ga imata tudi prevoda češki in maloruski.

Ravnotako menim, da bode v Levstikovem prevodu premeniti posebno še nastopne izraze: Svojina v lastnina, sosvojina v solastnina, svojinski v lastninski, svojske roke v lastne roke, ker teh besed tudi sicer ni v našem književnem jeziku niti v drugih slovanskih, — Rusi imajo za last izraz »sobstvenost« —, in ker bi se jezikovno razlikovale od pravih temeljev tem pojmom: last, lastnik. Prevodu velja celo včasih »svojinski« za pojem »posestni« (§ 22 z. drž. zak. št. 96 l. 1871), kar mu je sicer »vlastniški«. Ravnotako bi bilo premeniti: bremenstvo v bremenski stan, dednik

¹⁾ Tako tudi E. Smirić: Službena Terminologija, Zagreb 1904.

v dedič, nadstojen v pristojen, odmena v povračilo škode (odškodba), odvrča v zavrnitev, pisemska zbirka v listninska zbirka, pismo v listina, postavljenje v prejšnost v postavljenje v poprejšnji stan, dasi se oni izraz glasi jako krepko; priplačilo (Beitrag) v prispevek, prinesek (donesek), pritegniti (einräumen) v priznati, razsodba (Entscheidung) v odločba, samično sodišče (Einzelgericht) v edinoosebno sodišče, umrtvilo v amortizacijo, znamenik (Verzeichniss) v spisek.

Želeti je, da slovenski pravniki v kratkem naznanijo svoje nazore o posameznostih navedenih točk ali društvu Pravniku ali meni, ker kakor je posneti iz tega sestavka, je tvarina dozorela do izgotavljanja, ter upam, da bode nje ureditev dovršena, ako ne nastopijo posebne ovire, v mnogo krajšem času kakor je bila ureditev IV. zvezka.

V Novem mestu, meseca majnika 1907.

Književna poročila.

Schwurgerichte und Schöffengerichte. To je naslov najnovejše juristične revije, ki ima namen v dveh zvezkih po 50 tiskovnih pol zbrati ves material v domovini in tujini, tičoč se teh sodnih inštitutov, na podlagi katerega naj bi se ta veleaktualna vprašanja končno rešila. Izdajata revijo profesor Mittermaier v Giessenu in profesor Liepmann v Kielu. Za Avstrijo se je v drugem zvezku — več jih še ni izšlo — oglasil višji državni pravdnik dunajski Hoegel s člankom »Geschworene oder Schöffen«. Najprej razpravlja članek podatke porotniških pravorekov glede odredb in oprostitev od leta 1875 naprej, navaja potem pomisleke zoper delovanje porotnikov v nekaterih deželah, češ leto je nezadovoljivo v vseh deželah, razen na Gornjem Avstrijskem in Solnograškem. Potem primerja delovanje lajkov kakor kazenskih sodnikov v Nemčiji, na Angleškem in Francoskem ter v Ameriki. Nazadnje priporoča, naj se nadomesti v Avstriji poroto s »Schöffengerichte«; nadomeščenje kazenskih sodnikov po poklicu s »Schöffen« pa odločno odklanja. — Slovenski izraz za »Schöffe« nam še manjka; spričo aktualnosti tega vprašanja treba ga bode dobiti. »Schöffe« prihaja od schaffen, schöpfen, Schöpfe, Schöppe, — Schöffe; srednjeveško latinsko »scabinus«. (Primerjaj Adelungov besednjak pri besedi »Schöppe«). Kako porečemo slovenski možem, ki naj po nasvetu Hoegla nadomeste naše porotnike?

Dr. M. D.